

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 6 3 ● 2007

Spectaculaire toename van de zwartkopmeeuw

De zwartkopmeeuw is de laatste jaren sterk toegenomen in twee Noord-Hollandse meeuwenkolonies, namelijk op het Normerven aan de noordkust van Wieringen en op de Kinseldam in het Markermeer voor de kust van Waterland. Ook uit andere delen van Noord-Holland worden broedgevallen gemeld. Zo vestigde zich dit jaar een paartje in een kolonie van stormmeeuwen op een akker bij Broek op Langedijk. Dit overzicht heeft dan ook niet de pretentie volledig te zijn.

Het spectaculairst was de groei op de Kinseldam. Hier vestigde de soort zich in 2004 met één paar. In 2007 broedden er al 140 paar, terwijl dat er in 2006 nog maar 16 waren. Zwartkopmeeuwen gaan pas broeden als ze twee tot drie jaar oud zijn en een legsel bevat meestal drie eieren. Deze groei kan dus onmogelijk door aanwas uit de eigen kolonie veroorzaakt zijn. Hetzelfde geldt voor de kolonie op het Normerven, al was de groei daar minder spectaculair. In twee andere kolonies lijkt de groei achter te blijven bij de genoemde ontwikkelingen. Op het Balgzand vestigde de soort zich in 2003, maar de kolonie lijkt in 2007 niet gegroeid. Op de Kreupel, het nieuwe vogeleiland in het IJsselmeer voor de kust van Andijk, was het beeld voor 2007 op het moment dat dit artikel geschreven werd, nog niet compleet, maar hier lijkt eerder sprake van krimp dan van groei.

Frank Visbeen meldt dat hij zwartkopmeeuwen in Waterland heeft zien foerageren op graslanden als die bemest of gemaaid worden, op

● Zwartkopmeeuw. Foto: Jankees Schwiebbe.

een manier die aan het foerageren van kokmeeuwen doet denken. Ook heeft hij ze hoog in de lucht boven grasland op insecten zien jagen. Ook het achterland van het Normerven bestaat voor een groot deel uit grasland. Dat is echter niet het geval bij het Balgzand (vooral bollenland) en de Kreupel (veel water en daarachter vooral bouwland). Mogelijk verklaart dit het verschil in groei tussen enerzijds de Kinseldam en het Normerven en anderzijds het Balgzand en de Kreupel.

De toename van de zwartkopmeeuw in Noord-Holland staat niet op zich zelf. In geheel Nederland neemt de soort al sinds de jaren zeventig van de twintigste eeuw toe, maar grotere kolonies van tientallen tot zelfs meer dan 100 paren kwamen tot voor kort alleen in het Deltagebied voor, waar rond het jaar 2000 90-95% van de Nederlandse vogels broedde. In 2001 telde Nederland ongeveer 1150 broedparen, waarvan 1100 in het Deltagebied.

De zwartkopmeeuw broedde in 1964 voor het eerst in Noord-Holland. Tot voor kort betrof het vooral afzonderlijke broedparen op wisselende locaties, meestal in broedkolonies van kok- of stormmeeuwen. Het totaal voor Noord-Holland overtrof nooit de tien. Dat beeld is nu drastisch veranderd.

Dank

Wij willen Leon Kelder, Frank van Groen en Roelf Hovinga bedanken voor het leveren van de gebruikte telgegevens.

	2003	2004	2005	2006	2007
Kinseldam		1	6	16	140
Normerven			2	12	34
De Kreupel			3	41	15*
Balgzand	1	2	5	4	2-4

*nog niet volledig geteld

● Het aantal broedparen van de zwartkopmeeuw in vier Noord-Hollandse kolonies, 2003-2007.

● Zwartkopmeeuwen en een kokmeeuw. Foto: Mario Renden.

Literatuur

- RUITENBEEK, WIM, KEES SCHARRINGA & PIET ZOMERDIJK (RED.), 1990. Broedvogels van Noord-Holland.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000